

นวัตกรรม “สามสหาย สลายจุลินทรีย์”

สาขาทันตสุขภาพ

ประจำปีพุทธศักราช 2569

อสม.นิพา อุทัยเรือง
อสม. ตีเด่นระดับเขต
จังหวัดอุดรธานี

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
Department of Health Service Support

นวัตกรรม

สาขาทันตสุขภาพ.....

1 ชื่อนวัตกรรม

สามสหาย สลายจุลินทรีย์

2 ข้อมูลส่วนตัว

อสม.นิพา อุทัยเรือง

- เกิดวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2518
- ปัจจุบันอายุ 50 ปี
- ภูมิลำเนา จ.อุดรธานี
- ศาสนา พุทธ
- อาชีพหลัก เกษตรกรรม
- เป็น อสม. ตั้งแต่ปี พ.ศ.2547 จนถึงปัจจุบัน รวมระยะเวลา 21 ปี

3 ที่มาและความสำคัญของการสร้างนวัตกรรม

ข้อมูลด้านทันตสุขภาพ 3 ปีย้อนหลัง (พ.ศ. 2565 –2567) ในหมู่บ้านบุงแก้ว หมู่ที่ 9 ตำบลบุงแก้ว พบว่า ปัญหาโรคฟันผุ เป็นปัญหาที่พบมากที่สุดในทุกกลุ่มวัย และสามารถจัดลำดับความสำคัญของปัญหาด้านทันตสุขภาพในแต่ละกลุ่มวัย ดังนี้

- ปัญหาโรคฟันผุ โดย 3 ลำดับแรกในแต่ละกลุ่มวัย พบว่า กลุ่มอายุ 3 – 5 ปี มีปัญหาโรคฟันผุมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.17 ลำดับที่ 2 กลุ่มผู้พิการร้อยละ 40.74 ลำดับที่ 3 กลุ่มอายุ 6-12 ปี ร้อยละ 27.53
- ปัญหาโรคเหงือกอักเสบ โดย 3 ลำดับแรกในแต่ละกลุ่มวัย พบว่า กลุ่มผู้พิการ มีปัญหาโรคเหงือกอักเสบมากที่สุดคิดเป็น ร้อยละ 37.03 ลำดับที่ 2 กลุ่มหญิงตั้งครรภ์ ร้อยละ 33.33 ลำดับที่ 3 กลุ่มอายุ ร้อยละ 16.73

จากข้อมูลปัญหาด้านทันตสุขภาพที่พบในชุมชน จึงอยากให้คนในชุมชนมีสุขภาพช่องปากที่ดี มีระบบเฝ้าระวังส่งเสริมป้องกันด้านทันตสุขภาพทุกกลุ่มวัยอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน และเหนือสิ่งอื่นใดอยากให้คนในชุมชนบ้านบุงแก้ว “มีสุขภาพกายดี สุขภาพจิตดี ฟันดีไม่มีผุ”

นวัตกรรม สามสหาย สลายจุลินทรีย์

สาขาทันตสุขภาพ.....

4 วัตถุประสงค์

1. ส่งเสริมให้ความรู้ด้านทันตสุขภาพให้คนในชุมชน
2. ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารด้านทันตสุขภาพ (Line Official)
3. สร้างนวัตกรรมใหม่ ที่เหมาะสมในการส่งเสริม ป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพช่องปาก

5 นวัตกรรมที่ 1 “ปฏิทินบอกแผน แสกนจุลินทรีย์”

วัตถุประสงค์

เพื่อช่วยให้เด็กรู้จักจำแนกประเภทอาหารที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคฟันผุ อาหารที่ควรหลีกเลี่ยงหรือจำกัดปริมาณ เช่น ขนมหวาน น้ำอัดลม และเลือกกินอาหาร ที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพฟัน เช่น ผัก ผลไม้

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเด็กก่อนวัยเรียน 3 5 ปี
และกลุ่มเด็กนักเรียน 6 12 ปี

วิธีการดำเนินงาน

1. ใช้รูปฟันหน้ายิ้มและหน้าเศร้าเป็นสัญลักษณ์สื่อถึงผลลัพธ์ของการเลือกกินอาหาร
2. ใช้ภาพอาหารที่มีความเสี่ยงต่อโรคฟันผุ อาหารที่ควรหลีกเลี่ยงหรือจำกัดปริมาณ เช่น ขนมหวาน น้ำอัดลม และอาหารที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพฟัน เช่น ผัก ผลไม้ ช่วยให้เด็กเข้าใจผลกระทบต่อสุขภาพ
3. ให้เด็กเลือกเอาภาพอาหารแต่ละชนิดไปติดในรูปฟันที่คิดว่าอาหารนั้น ถ้ารับประทานเข้าไปแล้วจะทำให้ฟันผุหรือฟันไม่ผุ ช่วยให้เด็กเข้าใจง่าย โดยไม่จำเป็นต้องอ่านออกหรือเขียนได้

ผลการดำเนินงาน

กลุ่มเป้าหมายสามารถเลือกอาหารที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคฟันผุ และอาหารที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพฟันได้ และเป็นการปลูกฝังนิสัยการกินที่ดี และส่งเสริมการดูแลสุขภาพช่องปากตั้งแต่เด็ก เด็กเข้าใจง่าย และมีความสุขสนุกสนาน

นวัตกรรม สามสหาย สลายจุลินทรีย์

สาขาทันตสุขภาพ.....

5 นวัตกรรมที่ 1 “ปฏิทินบอกแผน แสกนจุลินทรีย์”

นวัตกรรม สามสหาย สลายจุลินทรีย์

สาขาทันตสุขภาพ.....

6 นวัตกรรมที่ 2 “อัญชันสด สยบจุลินทรีย์”

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินการแปรงฟันที่ถูกต้องวิธี
2. ส่งเสริมการดูแลสุขภาพในช่องปาก และการแปรงฟันที่มีประสิทธิภาพ
3. เพื่อค่าใช้จ่ายในการซื้อเมล็ดสีย้อมฟัน สะดวกและง่ายในการจัดหา ประสิทธิภาพในการย้อมสีฟัน และมีสรรพคุณที่ดีต่อเหงือกและฟัน

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเด็กนักเรียน กลุ่มประชาชนทั่วไป และกลุ่มผู้สูงอายุ

วิธีดำเนินการ

1. ย้อมสีฟันด้วยการเคี้ยวดอกอัญชันสด ประมาณ 2 - 3 ดอก แล้วกลืนทั้งปาก และฟันทุกซี่ ประมาณ 2 นาที แล้วคายทิ้ง
2. แปรงฟันเอาสีย้อมออกให้หมด ตรวจสอบความสะอาดของฟันทุกซี่ หากแปรงฟันไม่สะอาดจะเห็นฟันติดสีชัดเจน
3. สอนการแปรงฟันที่ถูกต้องวิธี แล้วให้กลุ่มเป้าหมายแปรงฟันซ้ำอีกครั้ง เน้นบริเวณฟันที่ติดสี ตรวจสอบความสะอาดของฟันทุกซี่

ผลการดำเนินงาน

อัญชันสามารถใช้แทนเมล็ดสีย้อมฟันได้ จากผลการตรวจประสิทธิภาพการแปรงฟัน กลุ่มเป้าหมายแปรงฟันได้ถูกต้องวิธี พบฟันไม่ติดสี มากกว่าฟันติดสี สามารถหาดอกอัญชันได้ง่าย และยังช่วยบำรุงเหงือกและฟัน

นวัตกรรม สามสหาย สลายจุลินทรีย์

สาขาทันตสุขภาพ.....

6 นวัตกรรมที่ 2 “อัญชันสด สยบจุลินทรีย์”

นวัตกรรม สามสหาย สลายจุลินทรีย์

สาขาทันตสุขภาพ.....

7 นวัตกรรมที่ 3 “ผ้าขัด สกัดจุลินทรีย์”

วัตถุประสงค์

เพื่อช่วยในการอ้าปากขณะแปรงฟัน และช่วยทำความสะอาด ลดคราบเศษอาหารในช่องปากในกลุ่มผู้ป่วยติดเตียง และผู้พิการที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มผู้ป่วยติดเตียง และผู้พิการ ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ หรือช่วยเหลือตัวเองได้น้อย

วิธีการดำเนินงาน

นำผ้าสะอาดมาม้วนให้ได้ขนาดพอดีกับช่องปาก แล้วให้ผู้ป่วยกัดผ้าเอาไว้ และใช้ผ้าอีกผืนซับน้ำ และฟองจากยาสีฟันขณะที่แปรงฟัน

ผลการดำเนินงาน

กลุ่มผู้ป่วยและผู้ดูแล มีความพึงพอใจต่อการนำผ้ามาช่วยอ้าปากและทำความสะอาดช่องปาก ลดความเสี่ยงต่อการสำลักน้ำหรือฟองจากยาสีฟัน เป็นอุปกรณ์ที่หาได้ง่าย สะดวก และประหยัดค่าใช้จ่าย

นวัตกรรม สามสหาย สลายจุลินทรีย์

สาขาทันตสุขภาพ.....

7 นวัตกรรมที่ 3 “ผ้าขัด สกัดจุลินทรีย์”

นวัตกรรม สามสหาย สลายจุลินทรีย์

สาขาทันตสุขภาพ.....

8 ผลการดำเนินงาน/ประโยชน์ที่ได้รับ

1. กลุ่มเด็กประถมวัย และเด็กวัยเรียนในพื้นที่ได้รับการปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีในการเลือกรับประทานอาหาร และการรักษาความสะอาดของช่องปากและฟัน มองว่าการแปรงฟันเป็นเรื่องที่สนุก ไม่น่าอาย และสามารถ ทำได้ในทุกวัน
2. กลุ่มผู้ป่วยติดเตียง และผู้พิการ ไม่ต้องลำบากลุกขึ้นมาบ้วนน้ำล้างปาก และช่วยให้ผู้ดูแลสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดความเครียด หรืออาการบาดเจ็บของตนเองได้
3. ได้เป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริม ป้องกัน และแก้ไขปัญหาทันตสุขภาพในชุมชน

9 ปัจจัยความสำเร็จ

ภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนในชุมชน (อบต.บุงแก้ว, ผู้นำชุมชน, รพ.สต.บ้านโนนสำราญ, โรงเรียน/ศพด.บ้านบุงแก้ว, อสม., คูหุ อสม. และร้านค้า) มีส่วนร่วมในการทำงานโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม คือ ร่วมคิด, ร่วมตัดสินใจ,ร่วมตรวจสอบ,ร่วมแก้ไขปัญห และร่วมรับผิดชอบเป็นหลัก มีการดำเนินการจัดทำแผนงาน /โครงการในงานส่งเสริมสุขภาพชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหสุขภาพชุมชน